

اصول آیین دادرسی افتراقی دربار سیدگی به جرایم سازمان یافته

مؤلفان

مهدی شکری و مجید بهمنی

www.ketab.ir

سرشناسه: شکری، مهدی، ۱۳۶۰
 عنوان و نام پدیدآور: اصول آیین دادرسی افتراقی در رسیدگی به جرایم سازمان یافته/
 مولفان: مهدی شکری و مجید بهمنی
 مشخصات نشر: تهران: اندیشه عصر، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۴-۶۲-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فنیاً
 موضوع: جرایم سازمان یافته
 موضوع: آیین دادرسی جزایی (حقوق بین‌الملل)
 شناسه افزوده: بهمنی، مجید، ۱۳۶۰
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۶ الف ۸ ش ۸/ HV ۶۲۲۱
 رده‌بندی دیویی: ۳۶۴/۱۰۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۲۳۶۹۳

شناسنامه کتاب

نام کتاب: اصول آیین دادرسی افتراقی
 در رسیدگی به جرایم سازمان یافته
 تهیه‌کنندگان: مهدی شکری و مجید بهمنی
 ناشر: مؤسسه اندیشه عصر
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 نوبت چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۲
 ناشر فنی چاپ: رحمان نشر سارکلاهی
 طرح جلد: سید امجدی
 چاپ: عطا
 لیتوگرافی: ایران مصور

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ و مخصوص ناشر است.

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۶۵۸۴ - ۶۲ - ۱

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

پیشگفتار ۸

بخش اول: کلیات

فصل اول: کلیات و مفاهیم جرایم سازمان یافته

مبحث اول - مفاهیم و تاریخچه ۱۳

گفتار اول: مفاهیم ۱۳

گفتار دوم: تاریخچه ۱۵

مبحث دوم - مصادیق و معرفی گروه‌های تبه‌کار ۱۷

گفتار اول: مبانی جرایم سازمان یافته ۱۷

گفتار دوم: مواد مخدر و کالا ۱۸

گفتار سوم: قاچاق انسان ۱۹

فساد مالی ۲۰

ارتکاب «جنایت شدید» ۲۲

پولشویی ۲۲

گفتار دوم: معرفی گروه‌های تبه‌کار ۲۵

مافیا ۲۶

یا کوزا ۲۶

تریاد ۲۶

گفتار سوم: رابطه تروریسم و جرایم سازمان یافته ۲۷

فصل دوم: لزوم افتراقی بودن آیین دادرسی کیفری در

جرایم سازمان یافته

مبحث اول: آثار سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جرایم سازمان یافته ۳۲

گفتار اول: آثار سیاسی ۳۲

گفتار دوم: آثار فرهنگی و اقتصادی ۳۲

مبحث دوم: ویژگی‌های خاص جرایم سازمان یافته ۳۴

غیرایدئولوژیک بودن سازمان یا گروه مجرمانه ۳۵

وجود سلسله مراتب ۳۵

استمرار جرم در طول زمان ۳۶

گروهی بودن ارتکاب جرم در جرایم سازمان یافته ۳۶

بالا بودن درآمد فعالیت مجرمانه ۳۶

خشونت و ارتباط با گروه‌های تروریستی ۳۶

فراملی بودن جرم ارتكابی ۳۷

مبحث سوم: اهداف جرایم سازمان یافته ۳۸

بخش دوم: بررسی و تبیین اصول آیین دادرسی افتراقی

فصل اول: آیین دادرسی افتراقی در جهت حمایت از اشخاص

دخیل در دادرسی

- ۴۶..... کنوانسیون ملل متحد علیه جرم سازمان یافته فراملی ۲۰۰۰ (کنوانسیون پالمو).....
- کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و داروهای روانگردان ۱۹۸۸ (کنوانسیون وین).....
- ۴۸.....
- ۴۹..... **مبحث اول: حمایت از جامعه**.....
- ۴۹..... **گفتار اول: اماره مجرمیت**.....
- ۵۰..... فرض برائت در جرایم عادی.....
- ۵۲..... اماره مجرمیت در جرایم سازمان یافته.....
- ۵۶..... **گفتار دوم: کیفیت تحصیل دلیل در جرایم سازمان یافته**.....
- ۵۶..... **معامله صوری**.....
- ۵۸..... **شهود مکالمات و بازرسی مراسلات و کنترل الکترونیکی**.....
- ۶۰..... **نمایش و بازرسی**.....
- ۶۱..... **عدول از حفظ اسرار حرفه‌ای**.....
- ۶۳..... **همکاری در کشف و تبادل اطلاعات**.....
- ۶۵..... **مبحث دوم: حمایت از اشخاص**.....
- ۶۵..... **گفتار اول: حمایت از شهود**.....
- ۶۸..... **گفتار دوم: چرا باید از شهود حمایت کرد؟**.....
- ۶۹..... **گفتار سوم: حمایت از بزه دیده (قربانیان جرم)**.....

فصل دوم: آیین دادرسی افتراقی در جهت شدت عمل علیه

جرایم سازمان یافته

- ۷۵..... **مبحث اول: حقوق دفاعی متهم**.....
- ۷۷..... **مبحث دوم: آیین دادرسی افتراقی در مرحله تحقیقات مقدماتی**.....
- ۷۷..... **گفتار اول: زمان تحت نظر بودن**.....
- ۷۸..... **گفتار دوم: کنترل و تحویل تحت نظر**.....
- ۷۸..... **مبحث سوم - آیین دادرسی کیفری افتراقی بر اساس همکاری‌های بین‌المللی قضایی**.....
- ۸۲..... **گفتار اول: استرداد**.....
- ۸۶..... **گفتار دوم: نیابت قضایی و انتقال دادرسی**.....
- ۸۷..... **گفتار سوم: معاضدت قضایی**.....
- ۹۰..... **گفتار چهارم: انتقال محکومین**.....
- ۹۴..... **نتیجه‌گیری**.....
- ۹۵..... **پیشنهادات**.....
- ۹۷..... **فهرست منابع و مأخذ**.....
- ۱۰۳..... **منابع انگلیسی**.....

یکی از جرایمی که به سبب ویژگی‌های خاص خود امنیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و حتی اساسی جامعه را تهدید می‌کند، جرم سازمان‌یافته است که با پیشرفت علم و فن آوری، مظاهر آن با اشکال نوین خودنمایی کرده و به سبب جهانی شدن و سهولت ارتباطات در سطح جهان ویژگی فراملی پیدا کرده است. در تعریف آن هدف اساسی از ارتکاب این گونه جرایم، عموماً تحصیل منافع مالی ذکر شده و مرتکبین آن پس از ارتکاب جرم، به پولشویی عواید حاصله از جرم می‌پردازند. در برخی از کشورها اهداف اساسی و کسب قدرت نیز از اهداف گروه‌های مجرمانه به شمار می‌آید و از این حیث تروریسم نیز مشمول مقررات حاکم بر جرایم سازمان‌یافته می‌گردد.

با توجه به خطرات فوق‌العاده جرایم سازمان‌یافته، مبارزه با این جرایم، وجود قوانین کارآمدی خصوصاً در آیین دادرسی این جرایم می‌طلبد، که در عین حفظ حقوق اساسی شهروندان، با این جرایم مبارزه‌ای همه جانبه داشته باشند که از آن به آیین دادرسی افتراقی یاد می‌شود. از طرف دیگر همکاری‌های بین‌المللی به دلیل مظاهر فراملی این جرم میان دولت‌ها از طریق معاهدات دو یا چند جانبه آیین دادرسی ویژه‌ای است که می‌تواند به کنترل و سرکوب این جرایم منجر گردد.

امروزه یکی از مشکلات نوظهور جامعه جهانی، بین‌المللی شدن و به ویژه سازمان‌یافته شدن بزهکاری است، به طوری که برخی از جرم‌شناسان سده بیست و یکم را «سده جرایم سازمان‌یافته» نام نهاده‌اند.

به سبب تهدیدات گسترده‌ای که این جرایم نسبت به امنیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی جوامع بشری داشته است، به زودی در سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای توجه خاص سیاستمداران را به خود جلب کرد و موجب انعقاد معاهدات دو یا چند جانبه‌ای میان دولت‌های مختلف، جهت مبارزه با مظاهر مختلف این جرم گردید.

گرچه می‌توان ادعا کرد که جرم سازمان‌یافته عمری به درازای تاریخ بشریت دارد، در عین حال، اولین کسی که به این جرم و آثار مخرب آن توجه کرد، «ادوین ساترلند» جامعه‌شناس معروف آمریکایی بود که در کتاب «اصول جرم‌شناسی» مظاهر آن را تلویحاً بررسی نمود.

طبق برخی منابع نیز اصطلاح جرم سازمان‌یافته اولین بار توسط اعضای کمیسیون جرم شیکاگو (۱۹۱۹) به کار برده شده که از نظر این کمیسیون جرم سازمان‌یافته به فعالیت‌های گروهی بزرگ از مجرمان مشکل از حدود ۱۰/۰۰۰ مجرم حرفه‌ای در شیکاگو که به دنبال «جرم به‌عنوان یک تجارت» بوده‌اند، اطلاق می‌گردید. علت این امر را می‌توان در ظهور مظاهر مدرن این جرم در آمریکا جستجو نمود زیرا در آن زمان که به «دوران ممنوعیت» در آمریکا معروف گردید، جنبه‌های مختلفی از جرم سازمان‌یافته خصوصاً قاچاق مشروبات الکلی در آن کشور کاملاً مشهود بوده است.

در ایران نیز به لحاظ فراوان داشتن کشورمان در مسیر ترانزیت مواد مخدر و وجود مشتریان فراوان در ایران و اروپا برای مواد مخدر سازمان‌های بزهکار خیلی زود جهت قاچاق مواد مخدر از افغانستان به سوی ایران و کشورهای غربی دست به کار شدند و شاید اولین جرمی که در ایران به صورت سازمان‌یافته و در سطح وسیعی مورد ارتکاب سازمان‌های مجرمانه قرار گرفت قاچاق مواد مخدر بوده است. مضاف بر آن‌که در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ هر چند برخی از اقدامات قانون‌گذاری در خصوص جرایم سازمان‌یافته مورد عنایت مقنن قرار گرفته اما با توجه به این‌که سیاست کیفری متناسب با تهدیدات این‌گونه جرایم پیش‌بینی نگشته و آیین دادرسی ویژه و مصادیق بارز این جرایم (مورد بحث در کتاب حاضر) ملحوظ نظر قرار نگرفته، لذا همچنان لزوم تدوین آیین دادرسی ویژه‌ای که با جرایم یاد شده مبارزه همه‌جانبه‌ای داشته باشد، احساس می‌گردد.

علی‌احوال بنا به تهدید جدی جوامع بشری به سبب ارتکاب جرایم سازمان‌یافته، باید بدون درنگ جهت مبارزه با این جرایم و گروه‌های مجرمانه‌ای که مرتکب این جرایم می‌شوند اقدام نمود. زیرا در جرایم سازمان‌یافته که بعضاً از آن به‌عنوان شرکت سهامی ارتکاب جرم نام برده می‌شود یک نوع مدیریت در ارتکاب جرایم، چیزی مشابه مدیریتی که دستگاه عدالت کیفری در کنترل جرم به کار می‌برد به چشم می‌خورد. این مدیریت ضریب آسیب و صدمات ناشی از این جرایم را به شدت افزایش می‌دهد به نحوی که در برخی از موارد جامعه در مقابل این جرایم در وضعیت انفعالی و خستی قرار می‌گیرد. این وضعیت هم از نظر تئوری و هم از نظر عملی به این دو گرایش نشان می‌دهد که با وضع اصول و روش‌های مناسب رسیدگی می‌توان، ضریب صیان از جامعه را در حد مطلوب ارتقاء بخشید.

معالوصیف در کتاب حاضر ابتدا جهت تبیین موضوع به بررسی مفهوم جرم سازمان‌یافته، انواع و مصادیق و معرفی گروه‌های بزه‌کار، رابطه تروریسم با جرایم سازمان‌یافته پرداخته شده سپس لزوم افتراقی بودن آیین دادرسی کیفری جرایم سازمان‌یافته، آثار سیاسی، فرهنگی، اقتصادی این جرایم و ویژگی‌ها و اهداف آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

در ادامه مطالب نیز با بررسی آیین دادرسی کیفری افتراقی در حمایت از اشخاص دخیل در دادرسی، اماره محامیت، کیفیت تحصیل دلیل افتراقی، حمایت از شهود، حمایت از بزه دیده مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. و در نهایت با بررسی اجمالی حقوق دفاعی متهم، آیین دادرسی افتراقی در مرحله تحقیقات مقدماتی، آیین دادرسی افتراقی جرایم سازمان‌یافته بر اساس همکاری‌های بین‌المللی قضایی به جمع‌بندی مباحث پرداخته می‌شود.

تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

والله ولی التوفیق